

**RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK**

**VIIe KAMER**

**A R R E S T**

**nr. 214.500 van 7 juli 2011  
in de zaak A. 195.180/VII-38.001.**

In zake :           1. Kim JACOBS  
                      2. Johanna ALEVA  
                      bijgestaan en vertegenwoordigd door  
                      advocaten Nele Ansoms en Floris Sebreghts  
                      kantoor houdend te 2018 Antwerpen  
                      Mechelsesteenweg 27  
                      bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse  
regering  
bijgestaan en vertegenwoordigd door  
advocaat Paul Aerts  
kantoor houdend te 9000 Gent  
Coupure 5  
bij wie woonplaats wordt gekozen

---

*I. Voorwerp van het beroep*

1.                   Het beroep, ingesteld op 11 januari 2010, strekt tot de  
nietigverklaring van "het besluit van 22 oktober 2009 van de Vlaamse Minister van  
mobiliteit en openbare werken waarbij machtiging wordt verleend tot onteigening  
bij hoogdringende omstandigheden van onroerende goederen op het grondgebied  
van de gemeente Arendonk langs de N118 De Lusthoven, bij uittreksel  
gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 13 november 2009".

## *II. Verloop van de rechtspleging*

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoeksters hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Eric Lanckswertdt heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verzoeksters hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 juni 2011.

Staatsraad Eric Brewaeys heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Nele Ansoms, die verschijnt voor de verzoeksters, en advocaat Barbara Naesens, die loco advocaat Paul Aerts verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Eric Lanckswertdt heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

## *III. Feiten*

3. De eerste verzoekster is mede-eigenaar en bewoner van een onroerend goed gelegen in Arendonk, Lusthoven nr. 37. Zij is tevens mede-eigenaar van het naastgelegen pand, nr. 35. Dit eigendom grenst

onmiddellijk aan de te onteigenen zone van de tweede verzoekster.

De tweede verzoekster is eigenaar en bewoner van een woning gelegen Lusthoven nr. 33. Met het bestreden besluit wordt machtiging tot onteigening verleend voor een gedeelte van het eigendom van de tweede verzoekster.

4. De onteigening kadert in het plan van de gemeente om een fietspad aan te leggen.

5. Op 13 november 2009 wordt het bestreden besluit bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

#### *IV. De rechtspleging*

6. De verzoeksters vragen dat twee bijkomende stukken van de verwerende partij, waarover deze reeds jaren beschikte maar die zij pas bij haar laatste memorie heeft neergelegd, uit de debatten worden geweerd.

#### *Beoordeling*

7. De verwerende partij had de beide stukken reeds bij de neerlegging van het administratief dossier kunnen overmaken. Nu dit niet is gebeurd konden zij niet worden onderworpen aan het tegensprekelijk schriftelijk debat, waardoor het recht van verdediging van de verzoekers en de behoorlijke rechtsbedeling voor de Raad van State in het gedrang zijn gekomen.

De stukken worden bijgevolg uit de debatten geweerd.

## *V. De ontvankelijkheid*

8. De verwerende partij werpt in de memorie van antwoord op dat de eerste verzoekster niet over het rechtens vereiste belang beschikt om een onteigening aan te vechten die geen betrekking heeft op haar eigendom. Indien de eerste verzoekster er belang bij zou hebben dat de fietsverbinding niet wordt gerealiseerd, dan is haar belang volgens de verwerende partij eerder gericht tegen de stedenbouwkundige vergunning van de fietsverbinding, en niet tegen de onteigeningsmachtiging met betrekking tot de andere percelen op zich.

9. In de laatste memorie betogen de verzoeksters, als antwoord op het auditoraatsverslag en met verwijzing naar het arrest nr. 190.612 van de Raad van State van 18 februari 2009, dat de verschillende innemingen een aaneengesloten geheel vormen waarop één fietspad zou moeten worden gerealiseerd, en dat het uitsluiten van "drie percelen" temidden van het tracé van het fietspad, de economie van het gehele traject zou aantasten.

## *Beoordeling*

10. Derden die niet worden onteigend kunnen toch belang hebben bij de nietigverklaring van de machtiging tot onteigening. Te dezen kan het belang van de eerste verzoekster, van wie de eigendom in de onmiddellijke omgeving van het geplande fietspad is gelegen, worden aangenomen.

De exceptie wordt verworpen.

11. Ambtshalve stelt de Raad van State vast dat het belang van beide verzoeksters beperkt is tot de nietigverklaring voor wat betreft de innemingen die het dichtst bij hun percelen zijn gelegen. Dit zijn voor de eerste verzoekster inneming 52 en 53 en voor de tweede verzoekster inneming 53 en 54.

De verzoeksters stellen in hun laatste memorie dat het uitsluiten van drie percelen temidden van het fietspad de economie van het gehele project zou aantasten, zodat om die reden een beperking van het belang tot slechts drie percelen niet aanvaardbaar zou zijn.

12. De verzoeksters tonen niet aan welk belang zij hebben bij de nietigverklaring van het bestreden besluit voor wat betreft de overige innemingen, waarvan sommige overigens gelegen zijn aan de andere kant van de weg.

Het beroep is bijgevolg slechts ontvankelijk in zover het betrekking heeft op de innemingen 52, 53 en 54.

#### *V. Onderzoek van de middelen*

13. In het verzoekschrift wordt als eerste middel de schending aangevoerd van artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigeningen ten algemenen nutte, en van de artikelen 2 en 3 van de wet houdende de formele motivering van de bestuurshandelingen van 29 juli 1991 (hierna: motiveringswet).

De verzoeksters betogen onder meer dat uit de motiveringswet volgt dat elke eenzijdige rechtshandeling met individuele strekking formeel moet zijn gemotiveerd. Te dezen wordt er volgens hen nergens verantwoord waarom de onteigening hoogdringend is, en wordt er evenmin gemotiveerd waarom de onmiddellijke inbezitneming noodzakelijk is. Het bestreden besluit werd niet afdoende gemotiveerd.

14. In de memorie van antwoord stelt de verwerende partij dat de onteigeningsmachtiging noodzakelijk is voor de aanleg van een vrijliggend fietspad langs de gewestweg N118, De Lusthoven te Arendonk. Deze fietsverbinding is volgens haar noodzakelijk voor het recreatieve fietsverkeer en ter bevordering van de verkeersveiligheid. Aangezien de onmiddellijke realisatie

zich opdringt en daartoe voorafgaandelijk de onteigeningen noodzakelijk zijn, zou de overheid verplicht zijn om voor de toepassing van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigeningen ten algemenen nutte te opteren. Zij wijst daarbij op de discretionaire bevoegdheid van de overheid bij het vaststellen van de noodzaak van de onmiddellijke inbezitneming. Minstens maakt volgens haar de hoogdringendheid wegens de beoogde verkeersveiligheid impliciet de onmiddellijke inbezitneming noodzakelijk.

15. In de laatste memorie wijst de verwerende partij nog op verkeerstechnische gegevens om aan te tonen dat de onmiddellijke aanleg van het fietspad onontbeerlijk zou zijn voor de veiligheid van de fietsers.

#### *Beoordeling*

16. De verzoeksters betogen in essentie dat de hoogdringendheid van de onteigening niet formeel is gemotiveerd.

Artikel 1 van de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigening ten algemenen nutte stelt dat, wanneer de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming van een of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is, de onteigening van die onroerende goederen gebeurt overeenkomstig de regels die verder in die wet zijn aangegeven.

Ook al beschikt de onteigenende overheid over een ruime discretionaire bevoegdheid wat betreft de hoogdringendheid van de onteigening, en zelfs al wordt in de praktijk meestal gebruik gemaakt van de procedure van de onteigening bij hoogdringendheid, dan neemt dit niet weg dat de Raad van State mag controleren of de ingeroepen hoogdringendheid wel voorhanden is, wat impliceert dat zij voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt.

De combinatie van de formele motiveringsplicht met de verplichting om de hoogdringendheid van de onteigening aan te tonen, houdt in dat uit het bestreden besluit zelf of uit andere documenten die aan de verzoeksters werden medegedeeld moet blijken waarom de onteigening hoogdringend is.

Te dezen bevat het bestreden besluit terzake geen formele motivering.

Het enig middel is gegrond.

### **BESLISSING**

**1. De Raad van State vernietigt het besluit van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken van 22 oktober 2009 waarbij machtiging tot onteigening bij hoogdringende omstandigheden wordt verleend van onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Arendonk langs de N118, De Lusthoven, in zoverre het betrekking heeft op de innemingen nrs. 52, 53 en 54.**

**2. Dit arrest dient bij uittreksel te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.**

**3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zeven juli tweeduizend en elf, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

|                 |                  |
|-----------------|------------------|
| Luc Hellin,     | kamervoorzitter, |
| Eric Brewaeys,  | staatsraad,      |
| Peter Sourbron, | staatsraad,      |
| bijgestaan door |                  |
| Bart Tettelin,  | griffier.        |

**De griffier**

**De voorzitter**

**Bart Tettelin**

**Luc Hellin**